

BESTUURLIJKE HANDHAVING IN DE RUIMTELIJKE ORDENING

Bestuurlijke handhaving in de ruimtelijke ordening

Pierre LEFRANC

 INTERSENTIA
Antwerpen – Gent – Cambridge

Bestuurlijke handhaving in de ruimtelijke ordening
Pierre Lefranc

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1380-3
D/2021/7849/78
NUR 823
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Grafische Vormgeving bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

INHOUD

Inleiding	1
I. Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving (KBH)	3
II. DHO: strafbare feiten	7
§ 1. Depenalisering	7
§ 2. Handelingen en omissies	8
§ 3. Stedenbouwkundige misdrijven	10
A. Schendingen van de vergunningsplicht	10
1. Welke handelingen?	10
2. Welke niet?	13
B. Schending van stedenbouwkundige voorschriften en verordeningen en handelingen in watergevoelig openruimtegebied	13
1. Schending van stedenbouwkundige voorschriften en verordeningen	13
a. Welke handelingen?	13
b. Welke niet?	17
2. Strafbare handelingen in watergevoelig openruimtegebied ...	18
a. Welke handelingen?	18
b. Welke niet?	19
C. Schending van een stakingsbevel	19
D. Eigenaarsschendingen	21
§ 4. Stedenbouwkundige inbreuken	22
A. Schending van stedenbouwkundige voorschriften en verordeningen	22
1. Instandhouding stedenbouwmisdrijven in kwetsbaar gebied ...	22
2. Schending van gemeentelijke stedenbouwkundige voorschriften en verkavelingsvergunningen	23
B. Schending van specifieke regels bij bepaalde handelingen	24
1. Schending wachttermijn voor meldingsplichtige handelingen ..	24
2. Schending van de verplichte architectencontrole bij vergunde handelingen	24
C. Schending van informatieplichten	27
1. Melding herstelmaatregel in afzonderlijke akte	27
2. Algemene informatieplichten	28
D. Eigenaarsschendingen	28

III. Rechterlijke en bestuurlijke handhavingssporen	29
§ 1. Twee handhavingssporen	29
A. Strafrechtelijk of bestuurlijk spoor voor sanctionering	29
B. Bestuurlijk of rechterlijk spoor voor herstel	29
C. Principiële voorrang van de strafrechtelijke handhaving bij stedenbouwmisdrijven	30
1. De PK: spilfiguur	31
a. Strafvervolgning: prerogatief van het Openbaar Ministerie ..	31
b. Termijn voor exclusief opsporingsonderzoek door het Openbaar Ministerie	32
2. De organisatie van de handhaving met wissel	33
a. Uitsluitingen bestuurlijke geldboete	33
b. Verval van de strafvordering	33
c. <i>Ratio legis</i>	34
§ 2. Handhavingsbeleid	35
A. Opportuniteit versus legaliteit	35
B. De “soft law”-documenten	36
C. Een beginselplicht tot handhaving?	37
D. Omgevingshandhavingsbeleid	40
E. Het initiatiefrecht van inwoners van de gemeente	40
IV. Toezicht, vaststelling en opsporing	43
§ 1. Proactieve handhaving	43
A. Toezicht	43
B. Raadgeving	44
§ 2. Reactieve handhaving	45
A. Toegang tot de werf en huiszoeking	46
1. Toegang tot de werf	46
2. Huiszoeking	46
B. Aanmaning	47
C. Vaststelling	48
1. Proces-verbaal	48
2. Verslag van vaststelling	49
D. Staking	50
1. Voorwerp en grondslag	50
2. Preventie	50
3. Procedure	52
a. Bevoegde overheid	52
b. Vorm	52
c. Kennisgevingen	53
d. Bekrachtiging	53

4.	Uitvoering	54
a.	Beveiligingsmaatregelen	54
b.	Intrekking	55
c.	Regularisatievergunning	55
5.	Rechtsbescherming	56
a.	Belanghebbende	56
b.	Zoals in kort geding	56
V.	Bestuurlijke seponering	57
§ 1.	Prerogatief van de gewestelijke entiteit	57
§ 2.	Sepotbeslissing: gevolgen	58
A.	Geen eindbeslissing	58
B.	Gevolgen voor de geadresseerde	58
C.	Gevolgen voor de benadeelde derde	58
§ 3.	Geen sepot	59
VI.	Transigerende handhaving	61
§ 1.	VSBG en het vergelijk	61
§ 2.	VBBG	62
A.	Voorwerp	62
B.	Voorwaarden	62
C.	Procedure	63
D.	Gevolgen	64
§ 3.	Minnelijke schikking	64
A.	Voorwerp	64
B.	Partijen	65
C.	Voorwaarden	65
D.	Procedure	66
1.	Initiatief van betrokkene(n)	66
2.	Voorwaarden waaraan de aanvraag moet voldoen	66
3.	Ontvangst van de aanvraag – rechtsgevolg	67
4.	Bemiddeling HRHU	68
5.	Het minnelijk schikken en de weigering	69
6.	Kennisgeving	69
E.	Uitvoering	69
1.	Kennisgeving	69
2.	Vaststelling	70
3.	Overschrijving hypotheekkantoor	70
4.	Rechtsgevolg	70

VII. Bestuurlijke beboeting	71
§ 1. Begrippen	71
A. Bestuurlijke geldboete	71
1. Exclusief/alternatief	71
2. Gewestelijke entiteit en overtreder	71
3. Bedrag	72
a. Vork	72
b. Geen voordeelontneming	72
c. Het bepalen van het boetebedrag	73
d. Uitstel	74
B. Verval	75
§ 2. Procedure	76
A. Opleggen bestuurlijke geldboete	76
1. Onderzoeken	76
2. Voornemen	76
a. Vereiste van kennisgeving	76
b. Termijnen voor kennisgeving	76
c. Inhoud van de kennisgeving	77
3. Horen	78
a. Normatieve hoorplicht	78
b. Modaliteiten hoorrecht	78
4. Beslissen	78
a. Beslissingstermijnen	78
b. De akte	79
B. Jurisdictioneel beroep	79
1. Voorwerp	79
2. Schorsend beroep	79
2. Beroepstermijn en procedureregels	80
4. Bevoegdheid HHC	80
§ 3. Invordering	82
A. Vrijwillige invordering	82
B. Gedwongen invordering	82
C. Verjaring invordering	83
VIII. Bestuurlijke maatregelen	85
§ 1. Principiële voorrang rechterlijke handhaving	85
A. Voorrang bij samenloop	85
B. Beperking toepassingsgebied	86
C. Beleid van de PK	86
D. Rechtspositie van de benadeelde derde	86

§ 2. Begrippen	88
A. Bestuurlijke maatregelen	88
1. Soorten	88
2. Bestuurlijke herstelmaatregelen	89
3. De hersteloverheden en overtreder	90
4. Bestuursdwang en last onder dwangsom	91
a. Onderscheid	91
b. “ <i>Una via</i> ”-principe	92
c. Schriftelijke beslissing	92
d. Tegenwerpelijkheid	93
B. Verjaring	93
1. Bestuurlijke herstelmaatregel	93
2. Dwangsom	94
§ 3. Procedure	94
1. Eerste administratieve aanleg	94
2. Intrekking/wijziging/vervanging	95
3. Administratief beroep	97
a. Instellen van beroep	97
b. Onderzoek van de ontvankelijkheid en volledigheid	98
c. Adviezen	99
d. Beslissingstermijn	99
e. Bevoegdheid in administratief beroep	100
4. Jurisdictioneel beroep	100
§ 4. Uitvoering	100
A. Betekening	100
B. Vrijwillige uitvoering	101
1. Geen vergunnings-/meldingsplicht	101
2. Meldingsplicht	101
3. Bewijsvoering	102
4. Inschrijving hypotheekkantoor	102
5. Herstelattest	102
C. Dwanguitvoering	103
1. Schuldenaar	103
2. Waarborg	103
3. Vereiste van een dwangbevel	104
4. Bestuursdwang: reële executie	105
5. Last onder dwangsom	106
a. Invorderingsbeslissing	106
b. Uitstel	106
c. Vermindering/kwijtschelding door de hersteloverheid ..	106
d. Vermindering/kwijtschelding door het Vlaamse Gewest/de gemeente	107
e. Opheffing/opschorting/vermindering door de rechter ..	109

IX. Beeld van de bestuurlijke handhavingspraktijk in 2019	111
Conclusie	115